Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 282. szám. Péntek, deczember 11.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 12 kor.
Negyedévre — — — 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor.
Negyedévre — — — 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre — — — 24 kor.
Negyedévre — — — 6 „

NAGYVARAD, decz. 10.

Hadsereg és magyar ipar.

(K O.) A nemzeti jogokért folytatott küzdelemnek erős támpontot ad az a szerencsétlen viszony, mely a közös hadsereg és a magyar közgazdasági érdekek között van.

A kvóta arányában járulunk hozzá a közös hadsereg fentartásához, követeljük tehát, hogy a közös hadsereg a kvóta arányában járuljon hozzá a magyar gazdasági élet erősitéséhez. Ennek igy kell lenni. Ezt magával hozza a közösség szelleme és az igazság. A közös hadsereg intézményét közgazdasági szempontból csakis ezen követelésünk igazságos teljesitése esetén védhetjük meg azok ellen a támadások ellen, melyek az állandó hadseregek produktivitását kétségbe vonják.

A közös hadsereg intéző körei ezzel természetesen nem sokat törőd ek. Mert nekünk kötelességünk pénzt és katonát adni, de aki ebből a gazdasági hasznot huzza, az az osztrák ipar. Ezzel a közös hadsereg, mint legnagyobb fogyasztó, egyuttal legnagyobb akadálya a magyar iparfejlesztési akcziónak, melyet az osztrák ipar érdekében megbénit.

Vannak, akik a helyzet javulását attól teszik függővé, ha a törvényhozás a kereskedelmi minisztert kötelezné arra, hogy a közös minisztériumok eljárását ellenőrizné. Szerintünk, ez nem sokat használna. Mert van nekünk oly szervünk, mely ezt a köteles ellenőrzést gyakorolja. Ez a delegáczió. Csakhogy a delegáczió miatt még egy hadügyminiszternek sem fájdult meg a feje. A kereskedelmi miniszter sem tehetne többet. A delegáczió már 1902-ben azt a határozatot hozta, hogy a magyar iparnak a közös hadsereg és tengerészet szállitásaiban való részeltetését illetőleg a fenálló megegyezés módositandó. De ki törődik ezzel a határozattal és ki fogja azt végrehajtani?

Azalatt pedig vigan folyik a hadsereg részéről a magyar ipar gyengitése. A katonai szállitásoknál a közös hadügyminiszter a magyar állami vasmüveket teljesen mellőzi. Ha nem mellőzné, a magyar állami vasmüvek kisebb versenyt csinálnának a magyar magániparnak. A mit a közös hadügyminiszter nem pályázat, hanem vásárlás utján szerez be, azt mind osztrák gyárakból szerzi be. Amit magyar gyárak előállitani nem képesek, azt az osztrák iparnak juttatja. Holott igazság szerint az előállitható iparczikkekben kellene megfelelő kárpótlást kapni. Azokat a czikkeket pedig, melyeket a hadi kincstár osztrák területen maga gyárt, levonja az össz-szükségletből és csak azután osztja meg a kontingenst a kvóta arányában, holott igazság szerint ez a levont rész is hozzá lenne számitandó az osztrák iparnak juttatott kontingenshez.

Nem csoda, hogy folyton panaszkodunk, de nem csoda, hogy gyengülünk, hogy a magyar ipar erőre kapni nem tud. A közösnek mondott hadsereg polypkarjaival szivja vérünket, hogy az osztrák gazdasági életet termékenyitse meg vele.

A napokban láttam egy igen érdekes összeállitást. Eszerint a közös külügyminisztérium kiadásaiból jut Ausztriának 1,577.842 kor., Magyarországnak *semmi*. A közös pénzügyminisztérium kiadásaiból jut Ausztriának 489.000 kor., Magyarországnak *semmi*. A közös számszék kiadásaiból jut Ausztriának 322.000 kor., Magyarországnak *semmi*. A hadsereg és tengerészet czimén jut Bécsnek 1,023.000 kor., Budapestnek *semmi*. A katonai földrajzi intézet kiadásaiból jut Ausztriának 540.000 kor., Magyarországnak csak 12,000 kor.

Összehasonlitva ezt a kimutatást azzal, amit fennebb a közös hadsereg és a magyar ipar között levő viszonyról mondottunk, nem igen lelkesedhetünk oly intézmény mellett, mely idegen gazdasági érdeket szolgál.

A magyar nemzetet mindig ugy ismerték, mint amely alkalmas időben erőkifejtésre képes. Most itt az alkalmas idő, hogy a hadseregellátás kérdése az igazságnak megfelelően reformáltassék. E nélkül hiába költünk milliókat a magyar ipar fejlesztésére.

A póttartalékosok behivása.

— Félhivatalos jelentés. —

A hadügyminiszter rendeletéhez, mely a póttartalékosok behivásáról intézkedik, hozzájárul a kormány félhivatalosa is, és a következőket jegyzi meg hozzá:

A közös hadügyminiszter rendeletéből világ-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az orvosság.

I.

Az orvos előbb végigmérte nehányszor a szobát, azután, némi melegséget erőltetve hangjába, azt mondta:

— Bizony, komoly a dolog, aszszonyom.

Finom arczélü, fehérhaju urinő volt, a kihez az orvos beszélt, anyja az ágyban fekvő fiatal asszonynak.

— De veszély nincs? — kérdezte az ősz urinő.

Az orvos eleinte szeretett volna kitérő feleletet adni, de végül elég szárazon felelte:

— Közvetetlen veszély nincs, de sajnálom, ki kell jelentenem, hogy vehet ilyen fordulatot is a baj.

— Az Istenért . . .

— Bocsánat asszonyom, kötelességem igy beszélni, nem álthathatom önt jóval, mikor rossz előtt áll.

Az idős uri asszony, Devélesné arczán lassan pergett a könny.

— Ilyen fiatalon itt hagyni az életet . . .

Az orvos rajta volt, hogy enyhitsen a hangja recsegésén:

— No, no, annyira még nem vagyunk. Nem kell okvetetlenül kétségbeesni.

— Most vigasztal, hogy előbb őszintén megmondta az igazságot . . .

— Igazat mondtam előbb is, most is . . . A hol nem tud már segiteni az emberi ész, van ott még remény az isteni gondviselésben.

Devélesné apró kis csipkekendővel száritgatta könyes arczát.

— Remélem . . . Mondja meg még egyszer orvos ur: közvetetlen katasztrófa előtt nem áll az én szerencsétlen leányom?

Az orvos nyugodt egykedvüséggel szólt.

— A fordulópont most délután érkezik el. Estefelé visszanézek. Természetesen, ha addig is szükség volna rám, tessék értem küldeni. Azonnal itt leszek. Ha ezen a fordulóponton szerencsésen keresztül ment a betegünk: nem lesz baj. Csak reméljünk.

— Remélek . . .

Suttogva, alig hallhatóan beszélgettek s hogy a doktor elment és abba maradt ez a duruzsoló beszéd, a beteg asszony, a ki eddig fáradtan nézte fekvőhelyéről a szoba padmalyát, anyja felé forditotta tekintetét. Arczocskája sovanyra aszott volt a fiatal nőnek, megtört a szeme fénye, hamuszin az ajka.

— Elment a doktor? — kérdezte vagy inkább lehelte maga elé.

— El, édes gyermekem! — felelte az édes anyja. — De később visszajő.

— Ugy-e meghalok, anyuskám? — De mondd meg a valót . . .

Devélesnének küzdelmébe kerül, hogy sirásba ne törjön ki. Lebirta a fájdalmát és szelid korholással beszélt:

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvos októl mint hathatós szer: tüdőbetegségeknél, lélegzőszervek hurutos bajainál ugymint idült bronchitis, szamárhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánltatik. Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolitja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó ize miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszertárakban üvegenkint 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva: 480.

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

gosan kitünik a magyar kormány mérsékelő, befolyása.

Ez első sorban abban mutatkozik, hogy a kiszolgált katonákat — noha erre az 1889. évi VI. t. cz. 12. szakasza alapján a kormánynak még az egész 1904. év folyására kétségtelen joga van, — nem tartják bent tovább. Csak egyes csapatoknál és kivételesen fordulhat elő az, hogy a másképpen betölthetlen hézag pótlására ezek egy részét is bent kell még egy ideig tartani. Karácsonyra egyébiránt már legtöbb legény otthon is lesz.

De kiméletességgel és lehető szelidséggel történik a póttartalékosok berendelése is. Első sorban is nem a teljes korosztályokat hivják be, hanem a legfiatalabb korosztályok közül is csak annyit, amennyire e hézag pótlása végett okvetetlenül szükség van. A kormány az ország lakosságát kimélendő, nem akar egészen élni a védtörvényben és az 1888: XVIII. t.-czikkben gyökerező ama jogával, mely őt »különös körülmények« esetében az egész első évbeli tartalék és a három utolsó évbeli póttartalék behivására jogositja föl.

A törvényt és az állampolgárok javát szorgos gonddal magyarázva tehát, a kormány a póttartalékosok nélkülözhetetlen számát veszi csak igénybe és ezt is ugy, hogy a behivottak csak 28 napra rendeltetnek be.

Reájuk nézve tehát az egész kérdés arra zsugorodik össze, hogy amugy is köteles 28 napi fegyvergyakorlatukat ne nyáron, hanem most télen szolgálják le. Bizonyosan ez is elég sulyos, de mivel a haderő harczképességét sarokba vetni nem lehet, a kénytelen megoldások közt ime ez még a leghumánusabb.

Természetesen ez az expediens megint csak január végéig szól, abban a feltevésben, hogy akkorára rendes ujonczokat kaphat.

—

Lehet-e a Házat ex-lexben feloszlatni?

Erről a kérdésről nyilatkozott igen jelentőségteljesen dr. *Kmety* Károly, a budapesti egyetem közjogi professzora az országgyülés budgetjogáról szóló ama felolvasásának keretében, melyet a Szabad Egyetem tegnap esti közjogi előadásán tartott. A tudós közjogász fejtegetéseiből sok tanulságot meríthetnek az aktuális politika tényezői s e fejtegetések ellentétben állanak gróf *Tisza* István miniszterelnök véleményével, ki másféle nézeteket hangoztatott e kérdésről képviselőházi beszédeiben.

A fejtegetés érdekesebb részei ezek:

Az 1867. évi X. törvényczikk azon rendelkezését, hogy ha ő felsége az országgyülést oly időben oszlatná föl, mikor még a jövő évi költségvetés iránt határozat nem hozatott, az ujabb országgyülés még azon év folyamán és pedig oly időben hivandó össze, hogy a jövő évi költségvetés országgyülésileg tárgyalható legyen, — különbözőleg magyarázzák. Véleményem szerint azon jogmagyarázat helyes, mely szerint a törvényből okvetlenül következik, helyesebben a törvényben benfoglaltatik a feloszlatási jog korlátozása, bizonyos időre a feloszlatás tilalma. Nem lehet tudniillik (jogilag) feloszlatni az országgyülést, ha a polgárival egybeeső költségvetési évből már csak oly rövid idő van hátra, hogy a törvényszerü határidők és a megalakuláshoz szükséges időtartam számitásba vételével és betartása mellett, az ujabban összehivott országgyülés azon polgári (naptári) év folyamán a jövő évi költségvetést már egyáltalán nem tárgyalható, erre ideje nem volna. Nem lehet továbbá törvényesen feloszlatni az országgyülést akkor sem, ha azon év, melynek költségvetése még megállapitva és megajánlva nincs, már elérkezett, folyamatban van, vagyis a költségvetési törvény nélküli időben, ex-lexben. A feloszlatási korlátozás és tilalom tehát tovább és addig tart, mindaddig fennáll, mig a költségvetési törvény, illetőleg az előző évi költségvetés joghatályát meghosszabbitó indemnity-törvény létre nem jő. Az 1867. évi X. törvényczikk ugyanis világosan azt czélozza, hogy az országgyülés kellő időben eleget tegyen és tehessen az évi költségvetés megállapitása iránti legelsőrendü feladatának; ne következzék be azon — kilátásaiban rendkivül sulyos — helyzet, hogy az államháztartás alkotmányellenes, jogi alap nélkül intéztessék, avagy teljesen fennakadjon.

Van olyan felfogás, hogy csak az előző évre és csak a jövő évi költségvetésnek kellő időben való megszavazása okáért állapit meg az idézett törvény feloszlatási tilalmat. Ez egy szónnyargaló magyarázat, mely tudniillik csak a szavakat veszi a maguk grammatikai jelentményében s csupán azt konstatálja, hogy a törvény kifejezetten csak a jövő évi költségvetésről beszél. Ily szószerinti értelmezés annyira ellentétes a törvénybeli korlátozás czéljával, a törvény ugynevezett ráczijával, oly ellentmondáshoz vezet, aminőt a törvényhozónak tulajdonitanunk nem szabad. Nem kétséges ugyanis, hogy a korlátozásra alapot képező ok és szükség hatványozott erővel létezik akkor, ha az illető költségvetési év kezdetéig nem sikerült megállapitani a budgetet, tehát az »exlex« a maga sulyos hatásaival már beállott; ilyenkor még inkább szükséges az országgyülésnek a budgetmegállapitásra irányzott (és irányzandó) müködésében a folytonosságot biztositani és jogilag lehetővé tenni, hogy a bekövetkezett sulyos helyzet sürgősen orvosoltassék. Lehetetlen, hogy a törvényhozás, mely a baj bekövetkezéseit elháritani akarta, ne akarta volna a bekövetkezett baj mielőbbi megszüntetését is. Milyen felforditott észjárásnak tartanánk azt, ha valakinek csak arra adatnék mód és idő, hogy befedje a gyermekeire veszélyes kutat, de ha ezt a biztositó munkát elég korán nem tudná elvégezni, arra már nem engedtetnék neki mód és idő, hogy a kutba beesett gyermekét sürgősen kimenthesse. A törvényhozásról nem szabad ilyes észszerütlenséget szupponálnunk, nem szabad a törvénybe ellentmondást beleerőszakolnunk, hanem a törvényhozó igazi akaratának azt kell tekintenünk, amely logikus és racionabilis. Egy szóval a törvény »exlexben« sem enged feloszlatást.

A felo zlatástól lényegesen különbözik az országgyülés királyi berekesztése. Ennek az országgyülés törvényes időtartama leteltével feltétlenül és mindenesetre, tehát »ex-lexben« is be kell következnie. Másrészről bizonyos az 1867. évi X. törvényczikk szerint, hogy ha az országgyülés »ex-lexben« rekesztetik be, az uj országgyülés haladéktalanul (egyidejüleg) összehivandó.

Végül megemlitem azt is, hogy az 1867. évi X. törvényczikk ellenére, tehát szükségrendelettel való feloszlatásra a kormányhatalom nincs jogositva, egyszerüen azért sem, mert a magyar közjog törvényellenes kormányi rendelkezés jogát, vagyis az ugynevezett szükségrendeleti jogot nem ismeri.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 10.

Ma is csak nagy lassan gyülekezik a Ház, a harczos ellenzék tagjai azonban itt vannak teljes számban, közöttük *Ugron* Gábor, aki ma mondja el nagy beszédét a katonai javaslatokhoz.

Az ülést *Jakabffy* Imre alelnök vezette. A formaságokon hamarosan tulestek és a napirendre, az ujonczjutalék mennyiségének megállapitásáról szóló törvényjavaslat folytatólagos tárgyalására tértek át.

Ugron Gábort hivta fel az ellenzéki jegyző szólásra. Általános figyelem kiséri Ugron fejtegetését.

Ugron a katonai javaslatokról.

Ugron Gábor hasonlattal vezette be beszédét.

Midőn XIV. Lajos franczia király befejezte Verseilles átalakitását, elment Vendome herczeggel és megmutatta neki kertjét. Egy helyen megállott és ezt mondta:

— Ezelőtt itt egy szélmalom volt, most teljes a csendkép.

Vendome herczeg azt felelte:

— De a szél azért mégis megvan.

Akármilyen csend legyen is itt, az a szél, amely minket is harcztérre vitt, az a szél, amely megmozgatta a nemzet százezreit, a nemzetet érzelmei nyilvánitására hivta fel, ma is fennáll, nem lankadt. (Taps a baloldalon.) Magyarország alkotmányos elemének tökéletesednie kell, ez pedig nem kerülheti el a természet törvényeit.

A felségjog.

Aki a hatvanhetediki törvények eredetét ismeri, tudja, hogy az memorandum volt, ame-

---

— Már hogy mersz ilyen badarságokra gondolni is?

— No . . . én tudom . . .

— Ugyan verd ki édes, a fejecskédből ezeket az értelmetlenségeket. Azt mondta az orvos, hogy még ma délután jóra kezd minden fordulni.

Köny csillogott a fiatal asszony szeme pilláján.

— Anyuskám! suttogta. — Te jó vagy, te vigasztalsz . . . Kérdeni akarok valamit . . .

— Csak bátran gyermekem.

— Ha nagyon megkérlek valamire, teljesited?

— A mit ember csak megtehet, megteszem.

— És ha arra kérlek, hogy küldj el valakiért, azt is megteszed . . .?

Devélesné beleereszkedett egy gondolatba. Azután tompán hagyta el ajkát a szó:

— Valakiért? . . . Valakiért? . . . A férjedért?

A fiatal nőnek égő lett a tekintete:

— O érte, anyám. Csak azt akarom neki mondani, hogy most már ne tartsunk haragot, most már ne váljunk el.

Devélesné nézése rideg lett:

— Négy hét óta fekszel és egyszer sem jutott Gevars urnak eddig az eszébe, hogy csak kérdezősködjék utánad . . .

A beteg arczát mintha pir öntötte volna el. Lázasan, szaggatottan mondta:

— Sokat vétett ellenem a férjem, de ebben igazságtalan vagy, anyám, hiszen nem is tudta, hogy beteg vagyok . . . Most már határozottan kérlek, hogy küldj el érette.

— Igy lesz, édesem! — felelte az anya.

II.

Este a doktor csodálkozóan fordult Devélesné felé:

— Bámulatos, kérem. A betegünk minden veszélyen tul van.

Az öreg urnőnek hullottak a könyei az örömtől.

— Boldog vagyok! — rebegte.

A doktor megfogta a beteg kezét:

— Nincs baj, nem lesz baj . . .

A fiatal asszony mosolygott:

— És az egyiken kivül itt lesz a másik boldogság: a férjem . . . Ma délután itt volt és ezentul mindig itt lesz . . . Ez a boldogság gyógyit meg.

A doktor felöltötte a szánakozó arczát és ezt gondolta magában:

— No, ilyen orvosság nincs.

A beteg talán kiérezte az orvos tekintetéből ezt a gondolatot és vonatottan igy szólt:

— Ez a boldogság az én orvosságom . .

Gyp.

lyet a felségnek szántak. Innen a pongyolasága, innen az, hogy nem olyan a tartalma, mint amilyet ilyen fontos törvény megkövetelne. Es nagyrészt nincs is végrehajtva az 1867. évi XII. törvényczikk, másrészt pedig hamisan értelmezik egyes legfontosabb szakaszát.

Ott van a magyar nyelv kérése, amely függő kérdés csupán és nem elintézett, amint ezt Ausztriában hirdetik. (Helyeslés a baloldalon.) A felségjogok a nemzettől erednek és a király is csak akkor jut birtokukba, amikor a törvényben körülirt módon megkoronáztatott. Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) A királynak csak annyi joga van, amennyit a nemzettől kap. Magyarázási joga a királynak ebben a tekintetben nincsen.

A chlopyi hadparancs.

Rátér ennek kapcsán a chlopyi haduri parancsra, amely nem a katonai fegyelmi ügyre, szervezetre vonatkozik, hanem a politikába vág, és ezért tapintatlan. Mi az a »nagy egész«, amire a felség a haduri parancsban hivatkozik? Olyan nincs! Van Ausztria, van Magyarország, de »nagy egész« nincsen. (Ugy van! a baloldalon.) A haduri parancs nem a jogra való hivatkozás, hanem a fegyveres erőre való támaszkodás. Egyébként a haduri parancs ellenjegyezve nincs és igy azt mi tudomásul nem is vehetjük. Ez magáncselekedet idegen területen és nekünk nem szólhat. (Helyeslés az ellenzéken).

Mindamellett bántó és megalázó, hogy az egyáltalán megjelenhetett. A királynak van magyar személye körüli minisztere, ennek száz szemének kellene lennie, tudnia kell előre mi készül, mi történik s ha a nemzet ellen támadásra készülnek, azt meg kell akadályoznia. Ez a miniszteri állás most sincsen betöltve, azt valami mellékes hivatalnak tekintik, pedig az egyike a legfontosabbaknak. (Helyeslés a baloldalon).

A szónok ezután azt a királyi kéziratot vizsgálja, amelyet a chlopyi hadparancs »korrigálására« bocsátottak ki. Azt mondja itt ő Felsége, hogy az országot veszély fenyegeti. Hát a magyar nyelv veszély? Mi ezzel szemben rátesszük kezünket a törvénykönyvre s azt mondjuk:

— Uram, királyom, te is megesküdtél erre, neked is meg kell azt tartanod (Taps a baloldalon.)

Holló Lajos: Ugy van! Nem hiába fizetjük a civilistát. (Zaj)

Ugron Gábor: A magyar király nem szegheti meg az esküjét. És ha keressük a chlopyi dolgok magyarázatát, azt találjuk, hogy azok onnan erednek, mert Magyarország alkotmányos életét Ausztria szinvonalára akarják lesülyeszteni.

Madarász József: Pedig ettől kopik a sógor álla!

Ugron Gábor: Magyarország alkotmánya évezredes munka, amelyet chlopyi hadparancsokkal nem lehet meggyöngiteni. Fölidézi Rizicsics tábornok esetét, aki 1868-ban a magyar nemzetre sértő dolgokat mondott az országgyülésen. Másnap aztán becsukták az előtt a generális ur előtt az ajtót. Aki azonban a chlopyi hadparancsot sugalmazta, az még most is a helyén van és élvezi a fejedelem gráciáját. (Nagy zaj és taps a baloldalon.)

A kilenczes bizottság programmja.

Ezután a kilenczes bizottság programmjáról beszél. Az a programm igazán szégyenben fogantatott. Egyebet sem tettek azok, akik a világra hozták, mint hogy Bécsbe futkostak vele s aggódva lesték, tetszik-e ez vagy amaz benne a királynak, Körbernek, Goluchovszkynak és még az Isten tudja kinek. S csak akkor foglalt állást a szabadelvüpárt, amikor még az utolsó bécsi kukta is elmondta véleményét a — programmja felett. (Helyeslés a baloldalon.) Olyan kormány iránt, amely ezt a programmot veszi alapul, nem viseltethetik bizalommal. De mik is lehetnek az ilyen kormánynak a terrei?

Madarász József: Bécsi tervek!

Ugron Gábor: Ez az ország folyton tesped, lélfentartással kell foglalkoznia és erősbödésre, fejlődésére nem fordithat gondot. Ha haladt is az ország, de állitsuk a többi nemzet mellé, milyen szomoru lesz ennek a haladásnak a képe! A mi államférfiainknak az az egyetlen gondjuk, hogy ne legyenek kegyvesztettek. (Helyeslés a baloldalon.)

Nem is győz most a nemzet, ezt tudja, mert a gyávaság vezető elem. De bizik abban, hogy uralkodóvá lesz mégis a hazafiasság. Nem fogadja el a javaslatot. Ellenindítványt nyujt be, mely szerint mindaddig nem fogadja el a parlament az ujonczjavaslatot, amig a chlopyi hadparancs szerzője hivatalban van. (Elénk, nagy tetszés a baloldalon.)

Tisza válaszol.

Gróf *Tisza* István: Köztudomásu, hogy a chlopy-i hadparancs széles körökben okozott nagy nyugtalanságot és aggodalmat. Az is köztudomásu, hogy mihelyst erről a nyugtalanságról a király értesült, mindent elkövetett, hogy eloszlassa az aggodalmakat. Ha Ugron a hadparancs megjelenése idején óvakodott attól, hogy még inkább izgassa a közhangulatot a kérdés bolygatásával, miért hozza azt most elő. A kérdés tisztázva van. A király egész uralkodása tanuságot tesz az alkotmányos érzéséről, olcsó babérokat akart ezzel csak Ugron szerezni, felesleges népszerüségkeresés ez. (Nagy zaj.) En sohasem törődtem azzal, hogy amit mondok, tetszik-e vagy nem, de kimondom. Most, hogy látom, hogy a koronával szemben méltatlan imputáczió történik . . . (Nagy zaj.) Sohasem hajhásztam senki kegyét, soha nem hizeleg tem, kikérem magamnak, hogy ezzel a váddal illettessem. Egyebekben: Ugron magyarázata a korona intencziójától teljesen távol áll. A koronának aggályai voltak, hogy a hadsereg gyöngül a politikai élet eredményei által. Ez birta a kézirata kibocsátására. Szól a válságról a hadparancscsal kapcsolatban. Hogy a király beleegyezését a szabadelvüpárt programmjához keresték, ez természetes. Igy tettek 1867-ben is a magyar állam nagy politikusai. Abban, hogy a korona meghallgatta az osztrák kormány fejét is, ebben semmi különös dolgot nem talál. Közös intézményről van szó s itt az osztrák politikusok is beleszólhatnak. A megoldás olyan volt, hogy azért magyar emberek teljes nyugalommal vállalhatták el a felelősséget s kellemes meglepetést keltett. (Derültség a baloldalon.)

Ugron Gábor replikázott a Tisza beszédére.

Lengyel Zoltán támadta a miniszterelnököt s kijelentette, hogy nincsen senki a függetlenségi párton, aki eredmények nélkül leszerelne.

Szluha István volt az utolsó szónok, aki szintén a kormány ellen beszélt.

Városi közgyülés.

Az utolsó közgyülés is lezajlott a régi városház kopott nagytermében. A jövő hónapban már az uj városi székház csillogó, diszes termében folyik a csatározás a közügyek körül.

A modern széképületben meg lesz a kényelem, de nem találják fel a városatyák azt a patriarchális otthont, mint az öreg terem mellett, a kisteremben, ahova szivarozni, vagy tereferélni huzódtak vissza a városatyák s bármely pillanatban kéznél voltak, ha szükség volt rájuk.

A tegnapi közgyülés különben elég látogatott és zajos volt; alig néhány városatya maradt el. Nagy vonzerőt gyakorolt a választás.

A hosszu zöld asztal telve volt szavazócédulákkal. A választás esélyeinek különböző kombinácziók szerint való csoportositása egész sereg nevet hozott forgalomba. A kapaczitálás folyt erősen.

Az alkapitányi állás betöltése egészen váratlanul folyt le.

A közgyülést megelőzőleg pár perczczel *Eleméry* Ferencz aljegyző és *Pásztor* Bertalan fogalmazó pályázatukat visszavonták, hogy *Giraud* Arpád megválasztását elősegitsék.

Igy aztán bekövetkezett az, amit senki nem gondolt, hogy *Giraud* Arpád *egyhangulag*, felkiáltással választatott meg II-od alkapitánynyá.

A fogalmazó állásra viszonylagos szótöbbséggel *Zilahy* Kálmán lett megválasztva.

Még egy érdekes választás volt, amelynek eredete a városházán kivül, egy esperesi választásban keresendő.

A szabadelvüpárt értekezletén keresztül vitték, hogy a közigazgatási bizottságból kibuktatják *Sulyok* Istvánt s helyére *Konrád* Márk drt választják be. Ez sikerült is.

Erdemes a megfigyelésre az a taktika, amelyet ennél a választásnál követtek. Összesen 121 szavazatot adtak be s mégis a legtöbb szavazattal megválasztott is csak 85 szavazatot kapott.

Ez abban leli magyarázatát, hogy a Sulyok hivei nem szavaztak öt tagra, hanem csak egyedül Sulyok István neve volt a szavazó lapjaikon. Igy remélték a többiek gyengitésével legalább az utolsó helyet biztositani Sulyoknak. De ez már nem sikerült.

Mindjárt vissza is akarta *Halász* Lajos adni a kölcsönt azzal, hogy a biráló választmányba dr. *Várady* Zsigmond kihagyásával *Sulyok* Istvánt ajánlotta, azonban leszavazták.

A dologban az volt a legérdekesebb, hogy az egész pucscsot, a szabadelvüpárt felhasználásával, a szabadkőmüves páholy tagjai intézték egymás ellen.

*

A közgyülés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt. Jelen voltak:

Dr. Bozóky Alajos, Csák Máté, Frankó Endre, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Károly Irén, Kaczián Károly, Mezey Mihály, Millye Gyula, dr. Molnár Imre, Nozáky Rezső, Óváry Lajos, dr. Pácz Sándor, Schöpflin Agoston, Stark Gyula, dr. Stokker József, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, dr. Altmann Jakab, Beczkay Lajos, Bertsey György, Czeglédy Jeremiás, Daday József, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Halász Lajos, dr. Kecskeméti Lipót, dr. Kornstein Lajos, Mihelfy Adolf, Milibák József, dr. Sarkadi Lajos, Sulyok István, Stern Hermann, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Weisz Károly, Domokos Károly, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Kurländer Ede, Reismann Mór, Schwarcz Antal, Szmetka György, Ullmann Sándor, Weisz Mór, Aufricht Mór, Bartsch Sándor, Bognár Sándor, Farkas Izidor, Füchsl Mór, Frankl Lázár, Frisch Zsigmond, Guttmann József, dr. Gyémánt Jenő, Harmathy Károly, Huzella Gyula, Hillinger Lipót, Janky József, dr. Kazay Kálmán, ifj. Kohn Sámuel, Kugler Albert, Kohn Dávid, Lévay Zsigmond, Ländler Ferencz, Mihelfy Pál, dr. Mihelfy Lajos, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, dr. Moskovits József, Moskovits Mór, Moskovits Miksa, Munk Jakab, Müller Salamon, Oláh Ferencz, Papp György, Plesz Aron, Poynár János, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, ifj. Rimanóczy Kálmán, Sebestyén Lajos, dr. Sonnenfeld József, dr. Schweiger Ede, Steiner M. Albert, Schenker Mihály, Száhlender Károly, Ternyei Antal, Weinberger Jakab, Weiszlovits Adolf, Rimler Károly, Bordé Ferencz, dr. Istvánffy István, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dús László, Tóth Márton, dr. Grám Károly, Sztarill János, dr. Baróthy Akos, Kőszeghy József, Ragány János, Szücs Géza, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Lakos Lajos.

A megnyitás után felolvasott

polgármesteri jelentés

a már ismertetett adatokat közli a közigazgatás november havi állapotáról. Bejelenti a polgármester, hogy az uj városi székház és a városi villamosmü elkészült. A székház fel-

avatása január 10-én diszközgyülés keretében megy végbe, amelyre a város diszpolgárait és Biharvármegye törvényhatóságát is meghivják. — A villamosmü szintén kész s deczember 15-én megkezdi a város közvilágitását; addig is naponkint próbavilágitást tartanak. A villamos telepet és müvet szintén január hó 10-én, délután 4 órakor veszi át a vállalkozótól a város. A villamosmü felülvizsgálatára szakértőt kérjen a törvényhatóság a miniszteriumtól.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

Az interpellácziók.

Halász Lajos kezdte meg az interpellácziók sorát. Az iránt kérdezte a polgármestert, hogy a villamos vasutra nézve mikor és miért szakadtak meg a közuti vasuttársulattal a tárgyalások; mi kötelezettsége van a városnak a közuti vasuttal szemben.

Dr. *Gyémánt* Jenő a magán villamvilágitási berendezések bekapcsolását teszi kritika tárgyává. Rendszertelenül, protekczióval jártak el a felekkel. A Ganz-czég ott teljesiti először a bekapcsolásokat, ahol ő készitette el a berendezést. Volt-e erről tudomása a polgármesternek s ha igen, minő intézkedéseket tett.

Dr. *Altmann* Jakab a Kápolna-tér rendezését sürgeti. Már 6 hónappal ezelőtt igéretet kapott erre nézve a polgármestertől. Hajlandó-e végre ezt a kérdést szanálni a polgárnagy.

Czeglédy Jenő azt kéri, hogy a sertésvásártéren levő sártengert töltsék fel; a város igáival minden külön költség nélkül keresztülvihető ez.

Szokoly Tamás azt kifogásolja, hogy a mezőtelegdi olajgyár, illetve a Körösz megfertőzése tárgyában hozott alispáni I. foku határozatot miért nem jelentette be a polgármester a közgyülésnek? Általában miként áll ez a fontos ügy?

Gábel Jakab a kereskedőkre nagyon sérelmesnek tartja azt a nevetségig menő szigort, amelylyel a rendőrség a vasárnapi munkaszünetről szóló miniszteri rendeletet végrehajtja. Zajos ellentmondások között aposztrofálja a rendőrség eljárását s a főkapitánytól ez ellen intézkedést kér.

Dr. *Hcványi* Gyula rámutat arra a kétségtelen tényre, hogy a szakbizottsági üléseket nem látogatják a tagok. Ennek egyik oka az is, hogy egy időben két bizottságot is hivnak össze, s ugyanaz a bizottsági tag mindkét szakbizottságnak tagja. A jövőre nézve az irányban intézkedést kér.

A polgármester válasza.

Rimler Károly polgármester részletesen válaszolt az interpellácziókra. A közuti vasuttársaságnak november hónapban lett az utolsó határozat kézbesitve s a válaszadás végső határidejéül az év vége lett kitüzve. A közuti vasut igazgatója azonban kijelentette, hogy egy hét mulva megadják a választ s igy a város közgyülése január hóban foglalkozik a villamos vasut kérdésével. — A villamvilágitás ügyében általános kijelentést tesz. A villamos mü üzlet s minden mozzanatért az igazgató felelős. Mikor a magánvezetékek bekapcsolásának ügye a felügyelő bizottságban szóba került, a bizottság szigoru utasitást adott az igazgatónak. Konkrét panaszok esetén teszi felelőssé az igazgatót. —A Kápolna-tér rendezése ügyében rövid időn megadja a választ az illetékes egyházi hatóság. — A sertésvásárteret a legrövidebb idő alatt megkavicsolják és rendbe hozzák. — A mező-telegdi olajgyár ügyében minden a legnagyobb nyiltsággal történt. Az alispán határozata kevésben tér el a város által kifejezett kivánságoktól, de azért a tanács megfelebbezte. — A vasárnapi munkaszünet áthágása ügyében hozott itéletek II.-od fokban a tanács elé kerülnek s ahol sérelem van, orvosolni fogják. A szakbizottságok egy időben történt összehivása véletlenségből eredt. A jövőben intézkedik a polgármester annak elkerülése iránt.

A polgármester válaszát tudomásul vették.

*

A közigazgatási bizottságban az év végén öt tagnak: Frankó Endrének, Hlatky Endrének, Mezey Mihálynak, Miskolczy Ferenczenek és Sulyok Istvánnak megbizatása lejár.

A törvény szerint titkos szavazással ejtették meg az öt közig. bizottsági tag választását.

A szavazatszedő küldöttség elnöke *Mezey* Mihály, tagjai *Farkas* Izidor és *Sulyok* István, jegyzője dr. *Istvánffy* István.

A beadott szavazatok szerint két évre a közigazgatási bizottságba beválasztattak: *Hlatky* Endre, *Frankó* Endre, *Mezey* Mihály, *Miskolczy* Barna és dr. *Konrád* Márk (uj).

Ezután az igazoló választmányt, a birálóválasztmányt, a számonkérőszéket, nyugdij- és borellenőrző bizottságokat alakitották meg, teljesen az eddigi tagokból.

A választások.

Általános érdeklődés mellett került a sor a megüresedett alkapitányi, esetleg a választás által megüresedő többi tiszti állásokra.

A főispán elnöklete alatt a következő tagokból alakult meg a kijelölő választmány: Mezey Mihály, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Károly Irén, Miskolczy Barna és Reismann Mór.

A II-od alkapitányi állásra kijelöltettek:

Giraud Arpád,
Lőrinczy Gyula,
Mendelényi Béla.

Oriási éljenzés hangzott fel *Giraud* Arpád mellett, mire a főispán kérdést tett, hogy kivánn-e valaki szavazást?

Mivel senki nem kivánta a szavazás elrendelését, elnöklő főispán **Giraud** Arpádot egyhangulag megválasztott alkapitánynak jelentette ki.

A Giraud alkapitánynyá választása által megüresedett *fogalmazói* állásra kijelöltettek:

Juricskay Barnabás,
Zilahy Kálmán,
Herczegh Jenő.

A szavazás eredménye szerint beadatott 105 szavazat s ebből kapott:

Zilahy Kálmán 47
Juricskay Barna 29
Herczegh Jenő 28,

tehát 18 viszonylagos szótöbbséggel **Zilahy** Kálmánt választották meg fogalmazóvá.

Ez alkalommal a főispán a felmerült szükséghez képest *Juricskay* Barnát tiszteletbeli aljegyzővé nevezte ki.

*

Egyhangulag tudomásul vették gróf *Tisza* István miniszterelnök köszönő leiratát, a törvényhatóság által kinevezése alkalmából hozzáintézett feliratra.

Andor Márk, Auer Józsefné, Frankfurter Sámuelné és Miskolczy Barnabás köztérvételi ügyében elfogadták a tanács javaslatát.

A tazás egy házhely körül.

A városi tanács árverést hirdetett a Lakatos-utcza végén levő kisded házhelyre. A szomszéd telek tulajdonosa azonban tiltakozik a telek beépitése ellen, mert ott 2 ablaka van, amelyek a rendezéskor utczai közterületből keletkezett házhelyre nyilnak. A városi főügyész véleménye alapján a tanács a terület eladását javasolta.

Komlóssy József tanácsnok most függőben hagyná a kérdést, de a tulajdon elismerését kimondó per megindítását javasolja.

Dr. *Sarkadi* Lajos analog eseteket hoz fel annak igazolására, hogy a város elvesztené a pert. A tulajdonjogában senkit sem szabad háborgatni. Vegyék le az ügyet a napirendről.

Hlatky Endre szintén az igazságot nézi s azt látja, hogy a városnak nincsen joga a területet házhelynek eladni. Pert sem indítana, mert annak balsorsát előre látja. Különben sem illik, hogy polgáraival szemben igy járjon el a város.

Dr. *Hoványi* Gyula közvetitő inditványt tesz. Talán zsák-utcza nyitásával meg lehetne oldani a kérdést.

A közgyülés a kérdés elhalasztását mondotta ki, azzal, hogy a Hoványi Gyula által felvetett módozatot is tanulmányozzák.

A gázgyár joga.

A tanács beterjesztette a légszesz bevezetése körül követendő eljárásról szóló szabályrendeletet. Ennek egyik §-a szerint deczember 15 től a gázgyárnak is engedélyt kell kérni a tanácstól.

Hlatky Endre szükségét látja valami intézkedésnek, pl. a gázgyár az utczaburkolatok felbontását köteles bejelenteni. A szerzett jogot tiszteletben kell tartani. Szabályrendelet azonban erre nem szükséges, különösen olyan, amely utat mutat, hogy itt bárkinek lehet gázgyárt nyitni. Adják vissza a szabályzatot, hogy általánosságban dolgozzák ki, a gázgyárral szemben szükséges intézkedések alapján.

Rimler Károly hozzá járul az elhalasztáshoz, de nem osztja a Hlatky nézetét. A gázgyárnak decz. 15-én minden privilegiuma megszünik; s marad egyszerü vállalkozónak.

Dr. *Hoványi* Géza nem látja a szabályzatban nyiltan kifejezve, hogy a város közterületein csak a városnak van joga a rendelkezésre. A gázgyár a jövőben a már lefektetett csőhálózaton tul nem terjedhet. Szabályozni kell, hogy mi lesz továbbra is a joga. Pótolják a szabályrendeletet.

Dr. *Sarkadi* Lajos más felfogásban van, éppen az ipartörvény alapján. A gázgyártás egyszerü iparigazolvány és telepengedély alapján üzhető s igy mint szabad ipar a közterületen is szabadon gyakorolható. Eltekintve a gázgyár szerződésétől, joga van bárkinek gázgyárat létesiteni s gyártmányait a szokott módon forgalomba is hozhatja. Ebből következik, hogy csöveit az utczákon is lerakhatja. Közrendészeti szempontból azonban bejelentésre kötelezhető s ha a közérdek ellen tesz, a csőlefektetés meggátolható. Törvényellenes, hogy engedélyhez kössék a köztér használatát.

Balogh Döme erős rendszabályokat kiván a gázgyár ellen.

Dr. *Stocker* József a kérdés elhalasztása mellett szól.

Rimler Károly nem akar rendőri szabályt, hanem nyilt szabályrendeletet. A gázgyárral szemben konkurrálni fognak tisztességes uton a legvégsőig.

A közgyülés a szabályrendelet tárgyalását elhalasztotta.

*

A rendőrlegénység részére az 1904. évi költségelőirányzatba felvett 5000 korona pótlék felosztására nézve elfogadták a tanács azon javaslatát, hogy az 5 év óta szolgáló nős és családos rendőrök 120 korona összeget kapnak.

Zettel Gyula malombérlő bérleengedés iránti kérvényének elintézését egyelőre felfüggesztették.

Bugye Mátyás utmesternek azon felebbezését, hogy ideiglenes szolgálatának ideje nyugdijidőbe beszámittassék, elutasitották, ellenben a 10 %-os levonásnak megfelelő összeget a házipénztárból részére kegydijképpen megszavazták.

A többi apróbb ügyeket a tanács előterjesztése értelmében, vita nélkül intézték el s este 7 órakor a közgyülés véget ért.

———

UJDONSAGOK.

—

A thémakeresők.

Az ujságiró emberek közül sokan kerülnek néha igen gyakran abba az állapotba, hogy nem elégedve meg a rendelkezésükre álló anyag feldolgozásával, keresnek, kutatnak egy théma után, hogy azt feldolgozva, egy kevéssé feltünjenek és fogadják hódolóik elismerését.

Mert minden iró-embernek akad köre, . . . ha más nem, a czéhbeliek, ott a kávéházi sarok asztalnál.

De van aztán olyan is, ki ebben a kiválásban nem vesz még annyi fáradságot sem, hogy egy uj, ha talán bizarr eszméjét fejtegetné, hanem megelégszik avval az olcsó dicsőséggel, hogy neki megy a papságnak, nem csinálva cseppet sem lelkiismereti kérdést abból, ha teljesen alaptalanul is.

Hja persze! Ez háladatos théma, ennek tapsol a publikum, ez a modern felvilágosodás apotheozisa!

Azért irom ezeket igy le, mert most egyik helybeli lapban néhai Simli Mariska utolsó perczeiről olvastam rhapszodikus dythirambusokat.

Józan gondolkodásu ember nem igen ül már fel a papság elleni rugaszkodásnak, mert már a köztudatba átment, hogy ilyen esetben vagy a sorok közt kell olvasni, vagy gondolni, hogy honnét fuj a szél.

Ki volt Simli Mária? Tudja az egész ország. Egy a világgal és önmagával meghasonlott existenczia. Elhagyatva, elgyötörve került be a kórházba és mint a lapok meg is irták, éhségtől pusztult el. Egyéniségéhez hiven meghagyta, hogy mindenféle egyházi szertartás nélkül temessék el és hogy ehhez mennyire következetes volt, bizonyitja az, hogy utolsó perczében, még a feszületet is kihajitotta kezéből, melyet az ápoló apácza vigasztalásképen oda nyujtott.

Hogy temethette volna tehát el a székesfejérvári pap Simli Mariskát, mikor ő ezt megtiltotta s a keresztet eldobta magától. Ez igy volt a lapokban, igy tudta minden ember. És ezt ne tudta volna egy ujságiró ember?

Ugy kell hogy legyen, mert akkor nekrologját nem fejezte volna be akképpen, hogy szidta a papot, annak elfogultságát, mert — nem temette el a holtat.

Hiszen ez! . . . kiáltasz fel olvasóm. Dehogy! Egyes körökben irányelv: Calumniare andacter . . .

Hát vajjon mit csináltak volna akkor, ha a pap mondjuk a kivánság ellenére, mégis eltemette volna Simli Mariskát?

Szt. Jehoval Jöttek volna elő a szótárból a barbár, jezsuita stb. szavak, kik még a halott kivánságát sem respektálják stb.

Tehát baj igy is, ugy is!

A fő az, hogy egy thémát lehetett keriteni és a kávéházi sarokasztal bámulására bocsátani.

—

TAJÉKOZTATO.

Decz. 13. Kath. Szabad Liczeum matinéja.
Jan. 10. Az uj városház megnyitó ünnepe.
Jan. 10 Kath. Szabad Liczeum matinéja.
Jan. 13. Jogászbál.
Jan. 24. Kath. Szabad Liczeum matinéja.
Febr. 2 Kath. Szabad Liczeum matinéja.
Febr. 6. Katholikus bál.
Febr. 14. Kath. Szabad Liczeum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liczeum bőjti estélye.
Márcz 10. Kath. Szabad Liczeum bőjti estélye.
Márcz. 24. Kath. Szabad Liczeum bőjti estélye
Apr. 14. Kath. Szabad Liczeum zárünnepélye (estély: Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével.)

—

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

—

* **Szmrecsányi püspök a gyermekkórházban.** Magas, illustris vendége volt tegnap a Sztaroveszky-gyermekkórháznak. *Szmrecsányi* Pál váradi püspök O excziája titkára dr. *Szemethy* Géza papai kamarás kiséretében délután négy óra tájban a gyermekkórházba hajtatott. A főpapot a kórházban dr. *Schiff* Ernő a gyermekkórház kinevezett igazgató-főorvosa fogadta, kinek kiséretében a püspök végigjárta az összes termeket. A betegen fekvő gyermekek szobájába érve a püspök kiséretével, részvéttel tudakozódott állapotuk után, szeretettel simogatva a szenvedő gyermekeket. Szmrecsányi püspök jó háromnegyed órát töltött a gyermekkórházban, melynek gazdag, felszerelése, mintaszerü vezetése, a tapasztalt rend és tisztaság fölött eltávozta előtt meleg szavakkal fejezte ki elismerését az egyházfő dr. *Schiff* Ernő igazgató-főorvosnak és a betegápoló *Sz. Ferencz-rendü* apáczáknak.

* **A Katholikus Szabad Liczeum** rendező bizottsága összeállitotta a végleges müsort s azt a meghivók kapcsán ma expediálja. Minthogy azonban közel ezer meghivó expediálásáról van szó, a mi nem történhetik meg tévedések nélkül: a rendezőség ez uton teszi közzé, hogy az első matinéra *a tavaly kibocsátott meghivók is érvényesek*. A mennyiben valaki meghivóját meg nem kapná, sziveskedjék azt egyszerüen levelezőlap utján lapunk szerkesztőségével tudatni.

* **Wimmer dr. kormánytanácsos.** Az irgalmas rend tegnap tartotta nagy-káptalanját a fővárosban a rendnek budai házában. A nagykáptalan egyhangulag az eddigi helyettes-főnököt, *Thuróczy* Kornélt választotta meg tartományi főnöknek, kit a rend generálisa, *Gasser* Kasszián, ki a választás vezetésére jött Rómából Magyarországba, mindjárt be is igtatott hivatalába. Ez alkalommal a nagy-káptalan megválasztotta egyuttal a kormánytanácsosokat, kik a tartományi főnököt a rend kormányzásában támogatják. Ezek közé — mint értesülünk — beválasztották dr. *Wimmer* Juliánt, a rend nagyváradi házának köztiszteletben álló főnökét és főorvosát. E választás nagy örömet keltett a váradi rendház tagjai közt, de örömmel értesültek róla mindannyian, akik ismerik a népszerü házfőnököt.

* **A király a fában szüköl ködőknek.** A tél közeledtével megkezdték a jószivek áldásos munkájukat. Jótékony egyesületek is már mind készen állanak, hogy ha a tél beköszönt zordonságával, készen álljon segitségére az éhezők, rongyosok, fázlódók seregeinek. A napokban ezekre a társadalom szánandó alakjaira, kiknek nincs módjukban magukat az idő viszontagságai ellen megóvni, — gondolt a legelső magyar ember az ő káprázatos fényü palotájában s magán pénztárából tizenkétezer koronát küldött Budapest fő és székváros tanácsának azzal a meghagyással, hogy az összeget tüzifa beszerzésére forditsa, a melyet aztán a fában szüköl ködők közt fognak kiosztani.

* **Karácsonyfát az elmekórház lakóinak.** A közelgő karácsonyi szent ünnepekre a nemrég megnyilt elmekórház lakóinak, a társadalom élőhalottjainak kis örömet óhajt okozni a kórház vezetősége. Karácsonyfát akar felállitani számukra, hogy e szánandó teremtések is részesüljenek a szeretet ünnepének örömében. Erre vonatkozólag a következő sorok közlésére kérettünk fel:

A biharmegyei közkórház ujonnan épült elmebeteg osztályán, a kórház vezetősége, a betegek részére karácsonyfa ünnepélyt óhajt rendezni. Azon nemes szivü emberbarátok, kik az emberi társadalom eme legszerencsétlenebbjei számára egy derüs órát akarnak szerezni, felkéretnek, hogy a kórház vezetőségét e czélja elérésében támogatni, és nagyrabecsült adományaikat folyó hó 24-ik délig a közkórház gondnokságához beküldeni sziveskedjenek. Bárminemü adományokat köszönettel veszünk, s megjegyezni óhajtjuk, hogy az elmebeteg osztály, osztályos főorvosától, — előzetes bejelentés után, — nyert belépti jegy mellett, a jószivü adakozók, az e czélra berendezett diszteremben a karácsonyfa ünnepélyt végignézhetik. Az ünnepély kezdete folyó év deczember hó 24-én d. u. 5 órakor.

* **Megyebizottsági tagválasztás Biharon.** Bihar községben tegnap megyebizottsági tagot választottak az elhunyt *Matolcsi* Imre községi jegyző helyére. Jelöltek voltak: *Fokolai* Béla és *Bereczky* Dániel bihari lakosok. Kilenczvenkét szavazatot adtak be, melyből Fokolai Bélára 43, Bereczky Dánielre 49 szavazat jutott s igy megyebizottsági tagnak *Bereczky* Dánielt választották meg.

* **Körözs-utcza világitása.** Tudvalevő, hogy Nagy-Körözs-utcza két helyen nagy mértékben kiszélesedik. Igy például az alsó öblének szélessége tiz méterrel haladja meg a rendes utczaszélességet. S mégis e helyen a 44-ik számu háztól az 59. számu házig csak egy sor lámpa van, mig a felső öblben háromszorosan vannak a villanylámpák elhelyezve. Igy az alsó öböl meglehetős sötét. Ezért az érdekelt lakosok nevében *Sulyok* István ref. esperes tegnap beadványt intézett a világitást bizottsághoz, melyben kéri, hogy Körözs-utczának emlitett alsó öblében még legalább három villanylámpát állittasson fel. Különben ezen s más egyébb hiányokat legközelebb a világitási bizottság tagjai személyesen is fogják tapasztalni, amikor bejárják az egész várost s a hol kell, ott pótolni fogják a világitás körül felmerült hiányokat.

* **Nyilvános köszönet.** A Nagyvárad-Velenczei Földmivelők Köre folyó évi november hó 22-én tartott mulatságán a következő. felülfizetések történtek:

Jónás Mihály 4 kor. Weisz Ernő 3 kor. Bánffy Sámuel és Bereczky Géza 2—2 kor. Bartha László, Barta Balázs, ifj. Barta József, Móka János, Sallai József, Grünberger István, Gara Dániel, Nemes Ferencz, Réti József, Jónás Péter, N. N. Menning Sándor, Karácsonyi Imre, Tokai Mihály, Nánásy Károly, Sujtó János, Okos Lajos, N. N., Török Sándor. 1—1 kor. A felülfizetőknek ez uton mond köszönetet *a rendezőség*.

SZINHÁZ.

—

Sötétség.

Csak akkor látjuk, mekkora sötétség vesz bennünket körül, mikor egy-egy fénysugár vág keresztül a vak feketeségen. Ilyen fénysugár a *Ruttkai* György darabja, a *Sötétség*.

A párbajellenes mozgalom csak pepecselés, mese mondás volt a Sötétséghez képest. A sok szóbeszéd közt elálmosodtunk s a »mozgalmasok« aludtak el legelőször. Ruttkai szinmüve ellenben odavezet kézen fogva, a ki vonakodik, azt erőszakkal vezeti a rettenetesen szomoru valósághoz, hogy a mig a párbaj adja meg társadalmi életünk legfőbb szabályozóját, addig minden hires haladásunk, a század sokat hánytorgatott felvilágosodása belepusztul a sötétségbe. Egy vak asszony mondja a darab végén: »Az én világosságom ideje még nem jött el« — s igaza van. A szerencsétlen vak asszony egyedüli világossága a szeretet — s a »humanizmus« századában a párbaj boritja sötétségbe a szeretet világosságát.

De vajjon meddig kell még ilyen lelket megrázó, kemény őszinteséggel verdesni társadalmunkhoz az igazságot? A is, B is, meg minden egyes külön-külön mea culpát mond s elismeri ezt a fekete sötétséget; de mikor fogjuk a világosságot követelni valamennyien együtt, egy akarattal? »En nem csinálhatok forradalmat egyedül,« jelenti ki Váry Andor,

kit atyja sem tud a párbajtól visszatartani. Utána mordja A is, B is, mi mindnyájan s a remegő szülei karok közül megyünk ölni vagy ölettetni. A sötétség pedig marad sötétségnek.

Váry Kálmán (Kesztler) egy régi, 20 éve elfeledett bünperén fordul meg a darab cselekménye. Váry akkoriban, a »gazdasági föllendülés« iparlovagjainak aranykorában belement jóhiszeműleg egy vállalatba, amely megbukott. Csalás miatt vád alá is helyezték, de *Erdőss* (Szarvasi) ügyvéd védelme mellett felmentették. Azóta ujra vagyonos, nagyrabecsült polgár lett, boldogságát képezi fia, Andor (Dési) és leánya Emma (E. Kovács M.). Emma szerelmes *Itvándy* Lajos (Tóth E.) főhadnagyba, a ki viszont forrón szereti s ezért a leány kereken kikosarazza a kezét kérő Erdősst. A fiatalok boldogsága végzi az I. felvonást.

Erdőss azonban bosszut forral; névtelen levélben feljelenti Istvándy ezredének, hogy leendő apósa egykor büntető törvényszék előtt állott s csatolja egyuttal az akkori hirlappéldányokat is. A tisztikar határozata: az eljegyzés felbontandó; a hirt maga Istvándy apja (Bognár), nyug. ezredes hozza. Váry fogadja s megkapóan kiélezett párbeszédben tünik ki a két ellentétes világ: a katonai és a polgári becsületfelfogás harcza. Döntsön köztük a vőlegény; a főhadnagy azonban előbb volt katona, mint szerelmes, a pályája nélkül élni nem tud, élősködni nem akar — szakit. Andor szemébe vágja, hogy becstelen; Istvándy kardot ránt, hogy a sérelmet megtorolja, de Emma közbeveti magát, a kard lehanyatlik s a főhadnagy mondja: »Csak most lettem becstelenné.«

A tisztikar azonban humánusan határoz. Belátja, hogy ily helyzetben Istvándy nem torolhatta meg a sértést nyomban, szabad tehát a sértővel megverekednie. Váry azonban ellensége a párbajnak s fiát azonnal utazni küldte. Hiába könyörög az ezredes, engedje megtörténni a párbajt; annak odavágja a kegyetlen igazságot: »A leányom nem volt jó a főhadnagy ur feleségének, de jó a fiam arra, hogy párbajban lovagiasan megölje?« A kaszinó szintén forrong Andor vélt szökése miatt; a kaszinó ugyan a párbajellenes mozgalom mellett döntött, de a ki nem párbajozik, az *nem ur*, azt kigolyózzák. Váry most sem enged, a főhadnagy segédeit elküldi — de akkor hazajön Andor s atyja minden fenyegetése daczára kijelenti, hogy párbajozni fog. Emma kétségbeesése a végletekig fokozódik s egy rettenetes imában tör ki, melyben Istent kéri, engedje, hogy a testvére megölhesse a volt vőlegényét, szerelmét. Ennél kegyetlenebb, véresebb fényt még nem vetettek a párbajra. Andor megy s Emma végső elkeseredésében pompásan megirt jelenetben leleplezi a gaz Erdőss fondorlatát. Ezzel végződik a III. felvonás.

A VI. felvonásban a párbaj megtörténik; Andor holtan marad a katonai lovardában. Emma idegei felmondják a szolgálatot, őrülettel határos kitöréssel ragadja meg az egyedül visszatérő Istvándyt s mozdulatlanul elterül a padlón. Sötétség — vastag sötétség.

Magyar iró tolláből alig került ki még társadalmi szinmü, a mely jobban volna felépitve, mint a Sötétség. Nincs benne egy fölösleges szó, de annál több a cselekmény, a fordulat, az ötlet. A ki irta, mestere a szinpadi technikának s mestere a tollnak. Kérlelhetlen következetességgel vezeti az eseményeket egymásból s mesterien következetes minden egyes személy jellemének festésében. Mindegyik a társadalomnak egy-egy, élesen megfestett tipusa, a ki egy-egy világot képvisel: a katonai felfogást, a modern férfi felfogását, az anya szeretetét, a szerelmet s a társadalmi kényszer előtt meghajló tehetetlenséget. Ezekért nagyon szivesen elnézzük azt az egy fogyatékot, hogy a punctum saliens, a tisztikar határozata nem egészen valószinü. Mert nincs olyan tisztikar, a mely egy *denunciáns* névtelen levelére bárkit elitéljen; ha pedig a denunciáló levél alapján vizsgálatot indit, akkor az előzmények szerint az igazságnak, Váry teljes ártatlanságának kell kiderülnie, a leánya ellen pedig éppen senki sem tehet kifogást. Ilyen csontvázzá fagyott felfogás katonáéknál nincs s ezért sokkal hihetőbb volna a dolog, ha Váry pl. kevésbbé lenne ártatlan.

Az előadás méltó volt a darabhoz: komoly, gördülékeny. A két apa *Kesztler* és *Bognár* remekül érzékítették meg külsőleg is a két világfelfogást. Igazi, komoly tanulmányra vallott mindkettejük alakitása, kivált a I. és IV. felvonásban minden szavukkal és mozdulatukkal jellemeztek. A szerelmes menyasszony boldogságát, majd kétségbeesését, Erdőssel szemben női ügyességét s diadalát, végül a kétségbeesett kitörést E. *Kovács* Mariska felülmulhatlan realizmussal, mély igazsággal játszotta. Igen jó volt a vak ezredesné szerepében *Somogyiné*; igaz örömmel jegyezzük fel sikerét s efféle szerepekben mindenkor szivesen látjuk. Kis derüt hozott a sötétségben *Berlányi* Vanda elbájolóan kedves naivitása; az I. felvonásbeli játéka mintaszerü volt. *Kasznay* és *Bérczi* két kisebb humoros, szerepben keltettek derültséget; *Szarvasi* az ügyvéd szerepében találta el a megfelelt hangot és viselkedést. *Dési*-nek a maszkja nem volt jó; gyermekessé tette megjelentését s e miatt a különben jó játéka az utolsó, hatásos jelenetben nem végződött sikerrel. *Tóth* Eleknek pedig sokat segitett volna jó játékán, ha szerepét jobban megtanulja vala.

A rendezés *Somogyi* Károlyt dicséri: gördülékeny, változatos volt, érdemes az eddigi szintelen rendezések közül kiemelni.

Dr. K. A.

—

Egy páros bérlőnőnek. Névtelen levelére csak e helyen válaszolhatók, meg pedig egész röviden, s kijelenthetem, hogy engem a darabok beosztásánál semmi más érdek nem vezérel, mint a közönség érdeke, mert előttem a páros bérlő éppen olyan kedves, mint páratlan, de ha mégis megtörténik, hogy egyik bérlő többször kap premiert mint a másik, az nem szándékosságból, hanem legtöbb esetben a szintársulati tagoknál előforduló betegeskedés miatt történik, arról pedig sem én, sem ők nem tehetnek. *Somogyi* Károly szinigazgató.

Sötétség. A tegnap előadott »Sötétség« czimü szinművet ismétlik meg ma este a Szigligeti-szinházban a tegnapi szereposztásban.

Aranyvirág. Huszka Jenő és Martos fényes operettjének holnap lesz a Szigligeti-szinházban az összes vidéki szinpadokat megelőzve a premierje. Az igazgató mindent elkövet, hogy az operettnek sikerét Váradon is biztositsa, a szereplők a legnagyobb igyekezettel fáradoznak, s amit az előjelek mutatják e nagyszabásu operett itt is rövid idő alatt jubiálni fog. Gyönyörü zenéje, nem frivol szövege előre is biztositják az ujdonság sikerét. A főszereplők Parlagi Cornélia, Ruzsinszky Ilona, Horváth, Bérczi, Dési stb. tudásuk legjavát viszik a szinpadra a kedves zenéjü operett érdekében.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 71. Bérletszám 68. (páros.)

Ma, pénteken 1903. deczember 11-én:

SÖTÉTSÉG.

Szinmü.

HELYARAK: Nagypáholy **14** koron. Földszinti és első emeleti páholy **12** kor. Másodemeleti páholy **8** kor. Zsölye **3** kor. Körszék **2** k r. **40** fill. Támlásszék, **2** kor Erkélyülés 1-ső sor **1** kor. **20** fill., közép 2-ik sor **1** kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor **80** fill. II. emeleti zártszék **60** fill. Földszinti állóhely **1** kor., Diák és katonajegy a földszintre **60** fill. Karzati állóhely **40** fill. Egy szinlap **20** fill

Jegyek előre válthatók a szinház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Estí pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton deczember 12-én

Aranyvirág.

Operette.

NYILTTÉR.

Karácsonyi ajándéktárgyak:

Drágakövek, ékszerek, arany órák, ezüst evőeszközökből és disztárgyak, a **legnagyobb választékban és legszolidabb árak mellett kaphatók** 433

KÁLMÁN SÁNDOR

ékszerésznél,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Javitások és átalakitások a legfinomabb kivitelben.

Telefonszám: 409. Telefonszám: 409.

Kiárusitás

diszműáruk

és

gyermekjátékban.

Minthogy az uri divat raktáramat lényegesen megnagyobbitottam, helyszüke miatt a diszműárukat u. m. *Bronzáruk, Dohányzókészletek, Diszórák, kasetták, China-ezüst* tárgyakat, *Alpacca-ezüst kanalak* és *evőeszközök, faldiszeket, gyermekjátékokat* mélyen leszállitott árakon, sőt beszerzési áron alul is teljesen kiárusitom.

Leipnik Mihály,

Olaszi, Bémer-tér. 449

MULATSAG.

—

Mikor lesz a katholikus bál?

A katholikus kör vigalmi bizottsága tegnap dr. *Krüger* Aladár elnöklete alatt tartott ülésén elhatározta, hogy a katholikus bált **február 6-án** fogja megtartani. A bizottság ezuttal két év óta először tartván ülést, a rendezők névsorán az azóta szükségessé vált változtatásokat is eszközölte, ugy hogy az idén a katholikus kör ismét a legelkesebb, fáradhatlan tánczosokból összeállitott rendezői gárdával fog a parketten megjelenni.

TAVIRATOK.

—

Apponyi visszavonul.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) A volt nemzeti pártiak este 5 órakor értekezletet tartottak, amelyen gr. *Apponyi* Albert nagy beszédet mondott, amelynek előljáró részében kijelentette, hogy megérkezése után azért hivták össze hiveit, mert arról értesült, miszerint elhatározták, hogy egyenként visszalépjenek a szabadelvüpártba, mivel a parallel ülésekre vonatkozó határozat megszünt. Senki akarata elé nem akar

gátat vetni. Be kellett volna hivni vidéki hiveit is, de nagyon sürgős az ügy, azért csak a fővárosban időző hiveit hivta össze. — A maga részéről kijelenti, hogy nem látja szükségét annak, hogy ő visszalépjen. Kéri a jelenlevőket, hogy tartózkodás nélkül nyilatkozzanak. Apponyi Albert beszéde nagy hatással volt hiveire, akik egyhangulag elhatározták, hogy nem lépnek be a szabadelvü pártba.

Budapest, decz. 10. (Saját tud. táv.) *Apponyi* Albert a Ház folyosóján akként nyilatkozott, hogy sok esztendeig volt rab, de most ugy érzi magát, mint a bilincseitől megszabadult fogoly. A köréje csoportosult hirlapiróknak azt mondá: Miért keresnek mindig szenzációt nálunk; mi jól érezzük magunkat.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) Nagy meglepetést keltett *Apponyinak* a kijelentése, amelyből az látszik, hogy visszsza akar vonulni. Hivei előtt ugyanis kijelentette, hogy passiv politikát nem akar követni, aktiv müködést pedig nem akar a kormánynyal szemben kifejteni s ezért *lemond mandátumáról s teljesen visszavonul* a politikai élettől. Ezen kijelentés annyira hatott Apponyi hiveire, hogy mindannyian elhatározták, hogy nem lépnek be a kormánypártba. Minden módot megkisérlenek, hogy Apponyit elhatározásának megváltoztatására birják, s ne mondjon le mandátumáról.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv). Gróf *Tisza* István miniszterelnök tanácskozott Szentiványi Arpáddal, Hódossy Imrével, Issekuczczal és gróf Apponyival, s igyekezett őket kapaczitálni, hogy lépjenek be a szabadelvü pártba. Issekutz és Szentiványi a visszalépés mellett nyilatkoztak. Apponyi azonban nem hajlandó belépni a pártba. A visszalépőket nem igyekszik szándékuk megváltoztatására birni, de levonja a konzekvenciákat.

A ma és a holnap.

Budapest, decz. 10. (Saját tud. táv.) A képviselőház holnapi, pénteki ülésén a szabad ellenzék részéről *Uray* és *Molnár* Jenő fognak beszélni. — *Barabás* Béla a szombati ülésen szólal fel s kijelenti, hogy a függetlenségi párt határozata csak oda terjed, miszerint a párt tagjai nem fognak a kormánynyal szemben nemtelen fegyverekkel küzdeni.

Az uj alelnökök.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) A szabadelvüpárt értekezletet tartott, amelyen a megüresedett képviselőházi alelnökségre báró *Vojnics* Istvánt és báró *Dániel* Gábort jelölték. Várták *Apponyiék* visszatérését a pártba, de ez elmaradt. A Kossuthék manifestumán korrigált az értekezlet.

A Kossuth-párt kiáltványa.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv). A Kossuth-párt holnap értekezletet tart, amelyen végleg megállapitják a párt által a nemzethez kibocsátandó manifesztum szövegét.

Arvizveszély Sopron vármegyében.

Sopron, decz. 9. A nyolcz nap óta tartó esőzések a megye egyes vidékeit árvizveszélylyel fenyegetik. A Rábcza folyó nő és Geresd községek közt mintegy tiz község határát boritotta el részben árvizzel, részben a talajviz emelkedésével. Az őszi vetésekben nagy a kár. A közlekedés a törvényhatósági utak több szakaszán, amelyek viz alá kerültek, szünetel. A déli vasut nagymártoni állomása közelében földcsuszamlás állott be, helyreállitásán nagy erőfeszitéssel dolgoznak, mert a további csuszamlás a pályatestet fenyegeti,

Az olasz bor ellen.

Budapest, decz. 10. (Saját. tud. távir.) *Molnár* Akor orsz. képviselő az olasz borvámtervezet felett erősen méltatlankodik s propagandát igyekszik szervezni ellene. A béke pártján voltam mindig — ugymond — de ha ezt a javaslatot akarják keresztül erőszakolni, ezzel szemben még a technikai obstrukciót is megengedhetőnek tartom.

A szerkesztőért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

450—1903. hagy. sz.

Árverèsi hirdetmèny.

Alulirott kir. közjegyző ezennel közhirré teszem, hogy a néhai Kucsovszky Lajos kanonok hagyatékához tartozó különféle ingóságok, u. m.: értékpapirok, butorok, felszerelések, tüzifa és mintegy 42 hektoliter bor a folyó évi deczember hó 17. és 18. napján délelőtt 9 órakor, Nagyváradon, Káptalan-sor 3. számu házban megtartandó nyilvános árverésen fognak eladatni.

Vevő a vételárat leütéskor készpénzzel kifizetni, s a megvásárolt tárgyakat azonnal elszállittatni köteles.

Nagyvárad, 1903. decz. 9-én.

Mezey Mihály,
538 kir. közjegyző

Hirdetmény.

A „Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság"

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.) elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Előnyös feltételek mellett leszámitol váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyujt.

Értékpapirok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1903. deczember hó.

225 **Az igazgatóság.**

Belépési felhivás!

A »Nagyváradi Hitelbank takarék- és segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kivánók ezen szándékukat 1904. évi január hó 1-ig a »Nagyváradi Hitelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-utcza 10. sz.) bejelenthetik. Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletrész 20 fillér — beiratási dij üzletrészenként, egy- és mindenkorra — 10 fillér.

A szövetkezet czélja a tagokat a tőkegyüjtésre serkenteni és a hitelt igénybevevő tagoknak olcsó kamat mellett — jótálló nélkül — hitelt nyujtani.

Befizetés mindennap — egész napon át, vasár- és ünnepnapokon d. e 9—10 óráig eszközölhető a »Nagyváradi Hitelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903 decz. hó 1.

Nagyváradi Hitelbank takarék- és segélyszövetkezet igazgatósága.

250

Karácsonyra és ujévre

alkalmas ajándékul franczia és hollandi mintára készitett

LIKÖREINKET,

valamint valódi angol és belföldi

RUMOT

jutányos árban ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

Tisztelettel

Bognár és Szántó

rum- és likörgyár.

528

Vászon, fehér és asztal nemüek, damast áruk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságáért kezességet vállalunk.

Teljes menyasszonyi kelengyék remek kivitelben **100 frttól 500 frtig.**

Valódi agol és franczia különlegességü czybelin, schottisch és doubl kelmékben gyönyörü választék — ugyszintén olcsóbb kelmékben is — **120 czentiméter széles, már 25 krtói kezdve.**

Óriási választék fekete és színes ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és szinben **a legolcsóbb árakban.**

Remek kivitelü diszek, selyem aplicatio — chantülle és valancien csipkék, fekete fehér és ecrü szinekben, — **kivételes olcsó árakban.**

Férfi és gyermek fehérnemüek, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jäger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

Egy férfi gallér 10 kr., 1 pár kézelő 20 kr.

Fiók-üzlet: Debreczen **Piacz-utcza.**

Fő-üzlet: Nagyvárad **Bémer-tér.**

Fiók-üzlet: Kisvárda **László-tér.**

ÉRTESITÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesiteni, hogy a közelgő **őszi** és **téli idényre** raktárunkat nagy menynyiségben a **legujabb** és **legdivatosabb** árukkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak tulfizetés teljesen kizárva.

Salon szőnyegek, futó, velvet tapestry és spárga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garniturák, **csipke és tüll függönyök**, fehér — crem és ecrü szinben állandóan óriás választékbanés legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krért.

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendők, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

Mindennemü bélés áruk és hozzá valók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

paplan és **matrácz**

készittetés saját felügyeletünk mellett, gyönyörü kivitelekben, továbbá pluss, pique és trico paplanokok.

Teljes csecsemő kelengyék gyönyörü kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és **brassói pokróczok,** méter és darab számra.

Eredeti gyári ár.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női és gyermek confectio raktár dús választékban,

eredeti modellek.

CZILLÉR IMRE nagy áruhàza

ezuton értesiti n. é. vevőit és vevő közönségét, hogy a szokásos

Karácsonyi olcsó eladás

f. hó 12-től deczember hó 24-ig tart.

Mélyen leszállitott árak mellett eladásra kerülnek a raktáron levő összes **ruhaszövetek, mosó kelmék, selymek, blousok, kalapok, keztyük, fehérnemüek, szőnyegek, kézimunkák, szőrmeáruk** és mindennemü **pipere czikkek.**

Maradékok feltünő olcsòn.

406.

Telefon: 232.

Kiváló tisztelettel:

CZILLÉR IMRE,

Nagyáruháza,

Olaszi Fő-utcza.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.